

INFORMATOR WYDZIAŁOWY

Wydział Matematyki i Informatyki UAM, ul. Umultowska 87, 61-614 Poznań

luty 2003

Prezes Rady Ministrów Leszek Miller objął honorowy patronat nad Zjazdem Polskiego Towarzystwa Matematycznego, który odbędzie się w Poznaniu we wrześniu 2003 roku.

★ ★ ★ ★ ★

Prof. dr hab. Jerzy Kaczorowski wybrany został do Centralnej Komisji ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych na kadencję 2003–2005.

★ ★ ★ ★ ★

Rada Wydziału na posiedzeniu w dniu 14.02.2003 wszczęła przewod doktorski mgr Iraide Mardones-Pérez z Uniwersytetu Kraju Basków w Bilbao (Hiszpania). Zatwierdzono temat rozprawy doktorskiej, który brzmi: „Inserting L -real valued functions and generating $I(L)$ -topological and $I(L)$ -uniform spaces”. Na promotora powołano prof. dra hab. Tomasza Kubiaka. Wyznaczono też następujący zakres egzaminów doktorskich: dyscyplina podstawowa — topologia, dyscyplina dodatkowa — filozofia matematyki, język obcy — angielski.

★ ★ ★ ★ ★

Na tym samym posiedzeniu Rady Wydziału wszczęto przewod doktorski mgr Barbarze Dziemidowicz z Wydziału Matematyki i Informatyki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Zatwierdzono temat rozprawy doktorskiej, który brzmi: „Algorytmy identyfikujące ograniczone klasy gramatyk kategoryalnych”. Na promotora powołano prof. dra hab. Wojciecha Buszkowskiego. Wyznaczono też następujący zakres egzaminów doktorskich: dyscyplina podstawowa — logika matematyczna, dyscyplina dodatkowa — filozofia matematyki, język obcy — angielski.

★ ★ ★ ★ ★

Rada Wydziału na posiedzeniu w dniu 14.02.2003 powołała komisję w przewodzie doktorskim mgr Huberta Przybycienia, słuchacza Studium Doktoranckiego przy naszym Wydziale, w następującym składzie: prof. dr hab. Paulina Pych-Taberska (przewodnicząca), prof. dr hab. Mieczysław Mastyło (zastępca przewodniczącego), prof. dr hab. Ryszard Urbański (promotor), prof. UJ dr hab. Grzegorz Lewicki (Instytut Matematyki Uniwersytetu Jagiellońskiego; recenzent i egzaminator), prof. dr hab. Henryk Hudzik (recenzent i egzaminator) i prof. dr hab. Roman Murawski (egzaminator z dyscypliny dodatkowej) oraz prof. dr hab. Wojciech Buszkowski, prof. dr hab. Julian Musielak i prof. dr hab. Witold Wnuk (członkowie).

★ ★ ★ ★ ★

Na tym samym posiedzeniu Rada Wydziału powołała komisję w przewodzie doktorskim mgr Iraide Mardones-Péres w następującym składzie: prof. dr hab. Henryk Hudzik (przewodniczący), prof. dr hab. Wojciech Buszkowski (zastępca przewodniczącego), prof. dr

hab. Tomasz Kubiak (promotor), prof. dr hab. Krzysztof Pawałowski (recenzent i egzaminator), prof. dr hab. Lech Polkowski (Katedra Metod Matematycznych Informatyki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; recenzent), prof. dr hab. Mieczysław Mastyło (egzaminator) i prof. dr hab. Roman Murawski (egzaminator z dyscypliny dodatkowej) oraz prof. dr hab. Julian Musielak i prof. dr hab. Andrzej Sołtysiak (członkowie).

* * * * *

Na posiedzeniu w dniu 14.02.2003 Rada Wydziału zaopiniowała pozytywnie wniosek dra inż. Tomasza Obrębskiego z Politechniki Poznańskiej o zatrudnienie na naszym Wydziale na stanowisku adiunkta kontraktowego na okres jednego roku.

* * * * *

Rada Wydziału powołała na tym samym posiedzeniu komisję do doboru kandydatów na studia doktoranckie w następującym składzie: prof. dr hab. Henryk Hudzik (przewodniczący), prof. dr hab. Krystyna Katulska (zastępca przewodniczącego), prof. dr hab. Krystyna Bartz, prof. dr hab. Wojciech Buszkowski, prof. dr hab. Lech Drewnowski, prof. dr hab. Ireneusz Kubiaczyk, prof. dr hab. Tomasz Łuczak, prof. dr hab. Marek Nawrocki i prof. dr hab. Maciej Wygralak (członkowie).

* * * * *

Rada Wydziału podjęła decyzję o wprowadzeniu do programu studiów (jako przedmiot humanizujący do wyboru) wykładów na temat Unii Europejskiej (Studium Generale Europaeum) organizowanych przez Centrum Integracji Europejskiej przy naszym Uniwersytecie.

* * * * *

W związku z wprowadzeniem standardów nauczania (Dziennik Ustaw nr 116) Rada Wydziału przyjęła uchwałę zmieniającą liczby godzin z kilku przedmiotów na Zaocznym Studium Matematyki, specjalność: matematyka i informatyka nauczycielska.

* * * * *

Z historii ...

400 lat temu, 23.02.1603 zmarł w Paryżu François Viète (urodził się w roku 1540 w Fontenay-le-Comte). Syn prawnika, studiował prawo w Poitiers i zamierzał poświęcić się karierze uniwersyteckiej. Od roku 1564 pracował jednak jako nauczyciel prywatny w służbie pewnej rodziny szlacheckiej w La Rochelle. Od 1570 czynny jako adwokat w Paryżu. W roku 1573 wybrany do parlamentu w Rennes. Od 1580 znów w Paryżu, czynny jako członek parlamentu i doradca króla. W okresie 1584–1589, w wyniku intryg, poza dworem królewskim. Przywrócony do łask przez Henryka III, działał w parlamencie w Tours. W roku 1594 powrócił do Paryża, później mieszkał w Fontenay. W roku 1599 zrezygnował — ze względów zdrowotnych — ze służby publicznej.

Pierwsza praca naukowa Viète'a poświęcona była problemom geografii, astronomii i pomiaru Ziemi. Kolejna praca, słynny Canon mathematicus ... (1571) zawierała tablice 6 funkcji trygonometrycznych i rozwiązania zadań trygonometrycznych na płaszczyźnie i

na powierzchni kuli. Największy wpływ na rozwój matematyki wywarła jego praca *In artem analyticem isagoge* (1591). Wprowadził w niej oznaczenia na zmienne i stałe współczynniki liczbowe oraz symbol potęgowania. Stosował w niej też symbole na działania arytmetyczne. Symbolikę tę stosował następnie przy rozwiązywaniu równań i w geometrii. Znał rozwiązania równań 4-tego stopnia oraz pewnych równań 5-tego stopnia. W roku 1593 podał rozwiązanie równania 45-tego stopnia zaproponowanego w pewnym konkursie przez Adriaena van Roomena:

$$x^{45} - 45x^{43} + 945x^{41} - 12300x^{39} + \dots - 3795x^3 + 45x = A$$

dla A równego, na przykład, $\sqrt{2 + \sqrt{2 + \sqrt{2 + \sqrt{2}}}}$. Viète zauważył, że lewa strona tego równania jest równoważna z $\sin \varphi$ wyrażonym przez $\sin \frac{1}{45}\varphi$. Rozwiązanie mogło więc być uzyskane za pomocą tablic. Viète znalazł 23 pierwiastki postaci $\sin(\frac{1}{45}\varphi - n \cdot 8^\circ)$ odrzucając pierwiastki ujemne.

W teorii równań trzymał się jeszcze greckiej zasady jednorodności, w której iloczyn dwóch liczb musiał oznaczać pole prostokąta, a iloczyn trzech liczb — objętość prostopadłościanu. Zgodnie z tym można było dodawać tylko długości odcinków do długości odcinków, pola do pól, objętości do objętości. Przy takim podejściu pojawiały się wątpliwości, czy równania stopnia wyższego niż 3 mają w ogóle jakiś sens.

F. Viète należał do najzagorzalszych przeciwników gregoriańskiej reformy kalendarza.

R.M.

* * * * *

Na Walnym Zgromadzeniu Polskiego Towarzystwa Logiki i Filozofii Nauki, które miało miejsce w dniu 1.02.2003 w Krakowie, prof. dr hab. Roman Murawski został wybrany wiceprzewodniczącym Rady Naukowej, a prof. dr hab. Kazimierz Świrydowicz został członkiem Rady Naukowej.

* * * * *

Mgr Piotr Kubiaczyk, absolwent naszego Wydziału, został laureatem konkursu Eurotalent (w kategorii nauka).

* * * * *

W *Rocznikach Polskiego Towarzystwa Matematycznego, Seria II: Wiadomości Matematyczne* (tom XXXVIII (2002), s. 197–208) ukazał się artykuł poświęcony zmarłemu w roku 1999 Profesorowi Romanowi Taberskiemu (pióra prof. dra hab. Juliana Musielaka i prof. dr hab. Pauliny Pych-Taberskiej).

* * * * *

W Wydawnictwie Naukowym PWN (Warszawa) ukazała się książka Romana Murawskiego *Współczesna filozofia matematyki* (ss. 387).

* * * * *

W Wydawnictwie Naukowym UAM ukazały się następujące książki:

- Helena i Julian Musielakowie *Analiza matematyczna*, tom I, część 2 (Rachunek różniczkowy i całkowy funkcji jednej zmiennej), ss. 291 (wydanie II),
- Julian Musielak i Magdalena Jaroszevska *Analiza matematyczna*, tom II, część 2 (Miara i całka — teoria ogólna) oraz część 3 (Miara i całka — zagadnienia szczególne) (ss. 150 oraz 141, odpowiednio),
- Tadeusz Batóg *Podstawy logiki*, ss. 360 (wydanie IV),
- Ewa Marchow *Geometria rzutowa*, ss. 118.

* * * * *

W Wydawnictwie NAKOM (Poznań) ukazały się następujące książki:

- Magdalena Jaroszevska i Dorota Ekiert-Oldroyd (red.) *Aktywne metody nauczania w szkole wyższej*, ss. 79,
- Anna Ren-Kurc i Aldona Szukała *Tworzenie dokumentów obliczeniowych w zakresie Excel. Podręcznik dla pracowników administracji uczelni wyższych*, ss. 52 + CD-ROM.

* * * * *

W Wydawnictwie Akademii Rolniczej w Poznaniu ukazała się książka Janiny Świtlickiej-Grali i Jolanty Grali *Wybrane działy matematyki wyższej. Ćwiczenia*, ss. 116.

* * * * *

Cytat

(...) polityka popierania nauki, która by uzależniała stopień materialnego poparcia dla różnych kierunków jej badań i dla różnych jej zagadnień od tego, czy zagadnienia te potrafią się wylegitymować swą praktyczną doniosłością, byłaby dla rozwoju nauki wyraźnie szkodliwa. Można bowiem stwierdzić, że rozwój teoretycznych badań naukowych, których związek z praktyką jest niewidoczny, przyczynia się niejednokrotnie bardziej do dalszego rozwoju nauki niż postęp w zakresie badań mających doniosłość praktyczną.

Kazimierz Ajdukiewicz, *O wolności nauki*, 1957;

cyt. według: K. Ajdukiewicz, *Język i poznanie*, tom 2, Warszawa 1965, s. 266–281.

* * * * *

Gościem Zakładu Teorii Funkcji Rzeczywistych była w dniach 1–15.02.2003 mgr Iraide Mardones-Pérez z Uniwersytetu Kraju Basków w Bilbao (Hiszpania).

* * * * *

W dniach 9–15.02.2003, 2–8.03.2003 oraz 27.04–10.05.2003 gościem Wydziału będzie prof. Krzysztof Jarosz z University at Edwardsville (USA), który przebywać będzie w ramach stypendium refundowanego przez MENiS w ramach umowy z Fundacją Fullbrighta.

* * * * *

Prof. dr hab. Michał Karoński przebywał w dniach 4–10.02.2003 w USA, gdzie przeprowadził rozmowy z wydawcą czasopisma *random Structures and Algorithms* oraz wygłosił wykład na John Hopkins University.

* * * * *

Prof. dr hab. Mieczysław Mastyło przebywać będzie w dniach 23.02–4.03.2003 na uniwersytetach w Madrycie i Barcelonie (Hiszpania), gdzie wygłosi odczyty i będzie prowadzić badania naukowe.

* * * * *

Notatka

MKM czyli POPULARYZOWANIE MATEMATYKI

Międzyszkolne Koło Matematyczne MKM dla szkół średnich doczekało się swojej strony internetowej <http://www.astagor.net/mkm/>. Ale nie to jest powodem tej notaki. Chciałbym zwrócić uwagę na fakt, że w tym roku MKM cieszy się niezwykle dużym zainteresowaniem uczniów szkół średnich. Na zajęcia przychodzi od 40 do 80 osób! Część zadaniami prowadzi w tym roku Joanna Doman, studentka I roku matematyki na Wydziale Matematyki i Informatyki UAM, która otrzymała wyróżnienie biorąc udział w finale LIII Olimpiady Matematycznej w 2002 roku. Wykłady (do tej pory trzy) wygłosiłem na temat symetrii brył platońskich wprowadzając język teorii grup, ale na bardzo elementarnym poziomie. Korzystając z prezentacji komputerowych starałem się opisać grupy symetrii brył platońskich. Na wykładach pojawiali się też nauczyciele szkół średnich, którzy przychodzili razem ze swoimi uczniami. W związku z tak dużym zainteresowaniem zajęciami MKM chciałbym zwrócić się do pracowników naszego Wydziału o zgłaszanie propozycji wygłoszenia popularnych wykładów na MKM. Wykłady odbywają się raz w miesiącu, zawsze w piątki, godz. 16:15-17:00 oraz 17:15-18:00. Przerwa 15-minutowa jest wskazana, bo uczniowie są przyzwyczajeni do takiego rytmu pracy. Chciałbym zwrócić uwagę, że duża część słuchaczy wykładów to uczniowie pierwszych klas liceum i dlatego wykłady powinny być na bardzo elementarnym poziomie matematycznym. Wykłady te nie są adresowane do wąskiego grona olimpijczyków, a raczej mają za zadanie popularyzowanie matematyki w szerokim gronie uczniów szkół średnich. Osoby chętne do popularyzowania matematyki proszę o kontakt na adres kpa@main.amu.edu.pl.

Prof. dr hab. Krzysztof Pawałowski

Opracowanie Informatora: Roman Murawski (rmur@amu.edu.pl)

<http://www.wmid.amu.edu.pl>